

DE ERVARINGSTAGE IN HET ZUIDEN: DE FILIPIJNSE CORDILLERA

Een reisverslag

Natasha De Winter
Steven Meeus (red.)

OD'ROO
AGRO- en BIOTECHNOLOGIE

VOORWOORD.

Dit is een reisreportage. Ze werd geschreven door een studente Agro- en Biotechnologie: dierenzorg. Deze studente koos in haar opleiding het keuzevak “Ervaringstage in het Zuiden”. De “inleef”reis die deze reportage beschrijft vormt de kern van dit vak, deze reportage was een deel van de (permanente) evaluatie.

Eén van de *kerndoelen* van dit opleidingsonderdeel (= vak) is het leren omgaan met moeilijkeres situaties, ervaringen die ethische vragen oproepen leren plaatsen, “uit je comfortzone” treden en “live” mee maken dat niet alles wat je in cursusteksten, in de media en al zeker niet op het internet leest, klopt.

Eén van de *opleidingspecifieke leerresultaten* van de opleiding Agro- en Biotechnologie (zeg maar de “doelstellingen van de opleiding”), is het kritisch kunnen reflecteren (en rapporteren) over de wereld, de medemens en zeker ook het eigen kunnen en kennen.

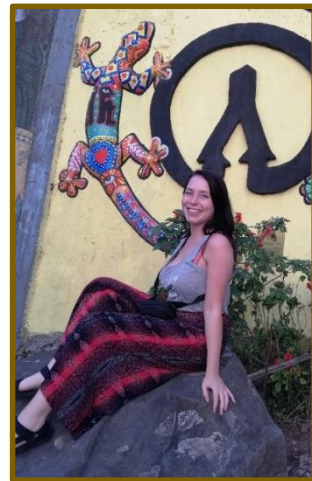
Zo dien je dit reisverslag te lezen: geschreven door een jonge, enthousiaste en behoorlijk kritische twintiger die de stap zet om “off the beaten track” de wereld én zichzelf te ontdekken en daar, zonder schroom en met het vertrouwen van ons, over te schrijven: in een eigen, bevlogen stijl, met oprechte bewondering, emoties en veel vragen.

Of de kerndoelen behaald werden, hoe de studente het deed en wat men in opleiding van dit avontuur vindt behoeft weinig woorden, u leest het wel.

Natasha slaagde *met brio* voor dit vak.

STEVEN MEEUS

Docent in de opleiding Agro- en Biotechnologie, Odisee hogeschool, Sint-Niklaas.

BRUSSELS AIRPORT, 11 MAART 2019. Daar stond ik, thuis. Mijn rugzakken overvol met spullen van thuis die ik mee zou nemen naar een vreemd land, hier ver vandaan, in een continent waar ik nog nooit geweest was. Ik was bloednerveus en dol enthousiast om te beginnen aan dit waanzinnig spannend avontuur.

Waarom moet ik me verwachten? Hoe zou het daar zijn? Hoe zijn de mensen daar? Hoe zullen die vier weken verlopen, in onze groep van 14 personen?

Deze gedachten spookten door mijn hoofd terwijl mijn neef me naar de luchthaven bracht in zijn prachtige, nieuwe auto. Ik, echter, had enkel oog voor mijn zenuwen en zo snel mogelijk op de luchthaven te zijn. Al snel kwamen we aan, nam ik vlug afscheid van mijn oma en mijn neef en stapte ik – apetrots en vol goeie moed – door de gangen van de luchthaven, onderweg naar de ‘Departures’. Daar zag ik al gauw de rest van de groep staan – ze zagen er allemaal even enthousiast en nerveus uit als ik. Dat stelde me alvast gerust.

Ik ademde eens diep in en stapte op de groep af. Mezelf integreren in een grote groep is nooit m’n sterkste kant geweest, maar ik dacht: laten we dit gewoon doen. Ik kan dit. *I got this.* Ik ging bij Donna, Daan en Loes staan en we voerden nerveuze gesprekken terwijl onze ogen glinsterden van nieuwsgierigheid.

Het was tijd om afscheid te nemen van de ouders die bij ons in de vertrekhal stonden. Er vloeiden enkele traantjes, maar we hielden het kort

“Maken we nog snel een foto van ons allemaal samen?” Iedereen stemde toe en zo poseerden we voor onze – voorlopig – laatste groepsfoto in Zaventem. Ik wou absoluut nog even een foto van het ‘Departure bord’, waarop onze vlucht al vermeld stond. Ik kon het niet geloven, *DE FILIPIJNEN!*

“We gaan naar Azië, mannekes, kunnen jullie dat nu geloven?” sommigen deelden mijn enthousiasme met fonkelende ogen en een brede glimlach, anderen rolden eens met hun ogen. Ik focuste me op m’n goed gevoel.

“Maken we nog snel een foto van ons allemaal samen?”

Eens we allemaal ingecheckt waren en het tijd was om te boarden, haalde iedereen z’n paspoort, boardingskaart en identiteitskaart boven. Nerveus lachten we naar elkaar. “Hoe spannend!”, klonk het overal rondom ons heen. Iedereen had er zin in. Iedereen was bloednerveus.

Toen we op het vliegtuig van Qatar Airways stapten... Ik heb er nog steeds geen woorden voor, eigenlijk. Ik ben altijd Ryanair of low budget

airlines gewoon geweest, dus dit... Dit was écht wel pure luxe. Uiteraard kwamen we eerst binnen in business class – waarop iedereen reageerde met “Wow, zijn dit onze plaatsen?!” al snel zag ik wat teleurgestelde gezichten toen ze beseften dat we vlogen in economy class en deze plaatsen dus niet voor ons bestemd waren. Opeens zagen we de stoelen met belachelijk veel beenruimte... *En een beeldscherm?! What the ...?* We keken elkaar verbaasd aan en iedereen begon de schermen te ontdekken. “Wow, ’t is hier met wifi enal! En films kijken!” opnieuw waren we allemaal mega opgewonden om eraan te beginnen.

De service van Qatar Airways stelde ons zo goed als meteen helemaal op ons gemak en ik viel in een diepe slaap. Althans, tot ze ons kwamen wakker maken voor de maaltijden... (Nog steeds zo absurd cool, als passagier wakker gemaakt worden om te eten?!)

DOHA INTERNATIONAL AIRPORT, 12 MAART 2019 EN MANILA, 12 MAART 2019. *Wat een waanzinnige luchthaven, zo decadent!* We passeerden de douane van de luchthaven in Doha en wandelden verder – ik voelde me slaperig maar enorm onder de indruk van de grootsheid en de schoonheid van Doha International Airport. Ik kuierde wat rond met een viertal anderen van de groep, met als eerste missie ‘het vinden van wifi’.

Iedereen wou namelijk zijn of haar thuisfront op de hoogte stellen van onze waanzinnige vlucht en veilige landing in de – nog meer waanzinnige – luchthaven van Doha. Eens we wat wifi gevonden hadden en de luchthaven grotendeels geëxploreerd hadden, was het tijd om op het vliegtuig te stappen naar onze volgende – en tevens eindbestemming – de Filipijnen!

Iedereen voelde zich doodmoe en de jetlag begon ook bij mij wat in m’n kleren te kruipen dus viel ook ik gedurende deze vlucht als een blok in slaap.

“Een heel lang dutje en enkele vliegtuigmaaltijden later kwamen we aan op de luchthaven van Manila!”

Na de douane gepasseerd te zijn, m’n allereerste stempel ooit op m’n paspoort gekregen te hebben en onze valiezen opgehaald te hebben, gingen we elk op missie om een Filipijnse simkaart te kopen. Hierna stapten we op de bus naar Manila centrum, waar we in de buurt zouden overnachten. De avond kon voor mij niet snel genoeg gaan, na alle indrukken en de vermoeidheid. Die nacht voelde mijn stapelbed in de drukke slaapzaal aan als het meest hemelse bed waarin ik ooit geslapen had.

MANILA METRO, 13 MAART 2019. Onze eerste ochtend in Manila bestond uit een typisch fastfood ontbijt van ‘hot cakes’, een soort dikke,

kleine pannenkoekjes met maple syrup. We kregen ook gratis gefrituurde rijstbloemballetjes en taart! Na ons ontbijt keerden we

“...waar ze ons meer vertelden over de geschiedenis van de Filipijnen, de cultuur en de "rijkdom" van het land zelf. Ironisch, aangezien het merendeel van de bevolking in pure armoede leeft...”

terug naar het hoofdkantoor van CDRC, waar ze ons meer vertelden over de geschiedenis van de Filipijnen, de cultuur en de "rijkdom" van het land zelf. Ironisch, aangezien het merendeel van de bevolking

in pure armoede leeft.

De taak van CDRC is mensen in armoede helpen om zich beter voor te bereiden indien er rampen gebeuren. Denk bijvoorbeeld maar aan ravages, aangericht door tyfoons.

's Middags aten we allemaal samen in het shopping center in de stad, waarna we een vrij verlaten zoo bezochten. Het leek alsof de rest dit geweldig vond. Ik, on the other hand, verwenste hen allemaal in stilte – en soms luidop. De rest van de namiddag brachten we door in de stad en als afsluiter sprongen we voor het eerst allemaal opgewonden aan boord van onze allereerste jeepney!

METRO MANILA, 14 MAART 2019 Na de – alweer – veel te vroege ochtend, kregen we een lezing van PNFSP, Philippine Network for Food Security Programs. Deze lezing ging over het recht op voedsel en voedselzekerheid. Voor deze lezing werden we allemaal in een veel te klein, muf lokaaltje gepropt. Daar ergerden we ons allemaal enorm aan, aangezien het snikheet was en we in onze ogen onze tijd in de Filipijnen verspilden door lezingen te krijgen in een lokaal. Ik bedoel, we waren in de Filipijnen! Een prachtig land, waar ongetwijfeld zo veel te beleven en te ontdekken viel. Ook hadden we nog niet ontbeten, dus iedereen teerde op een lege maag en een verschrikkelijk ochtendhumeur.

Figuur 1: Het openbaar vervoer bij uistek: de Jeepney.

Echter vergat ik kort daarna al snel mijn zorgen over de warmte en m'n lege maag, toen we de getuigenissen kregen van familieleden en

“Ook hadden we nog niet ontbeten, dus iedereen teerde op een lege maag en een verschrikkelijk ochtendhumeur.”

echtgenotes van vermoorde activisten. Dit raakte me zo ontzettend hard. Deze vrouwen leken hun verlies extreem te relativiseren. Ik stelde me de vraag of ze zich misschien sterker voordeden dan ze zich eigenlijk voelden. Misschien om te vermijden dat ze in huilen zouden uitbarsten voor een groep rijke, blanke mensen, die toch niets zouden begrijpen van deze situatie? Uit schaamte? Inderdaad, zo iets kunnen wij ons moeilijk inbeelden: vermoord worden omdat je voor je passie en je normen en waarden opkomt. Je stem laten horen met puur altruïstische motieven... Hoe kan zo iets? Ik voelde me zo machteloos.

“Hoe absurd is het dat zij, ondanks het verlies van hun geliefden, toch nog zo positief in het leven staan, terwijl wij hier – in belachelijk betere omstandigheden – om de haverklap afzien van depressies en burn-outs?”

Hoe absurd is het dat zij, ondanks het verlies van hun geliefden, toch nog zo positief in het leven staan, terwijl wij hier – in belachelijk betere omstandigheden – om de haverklap afzien van depressies en burn-outs?

Na de getuigenissen en de lezingen in de lokaaltjes, gingen we samen lunchen. Daarna stond de Lumadschool op het programma – wat minstens even erg in m'n kleren kroop. De Lumad scholen zijn scholen die opgericht zijn door NGO's en steun van NGO's krijgen. De leerlingen en leerkrachten worden er bedreigd, verdreven of zelfs vermoord door mensen van het leger. Ook hier stond ik versteld toen ik zag hoe positief deze leerkrachten en leerlingen in het leven staan, ondanks de geschiedenis van hun scholen en die constante dreiging.

Figuur 2: Een optocht met een niet mis te verstane politieke boodschap.

Ik vind het zo schokkend dat wij in België zo vaak klagen over ons onderwijs, terwijl deze mensen blijven vechten om de leerlingen toch een kans op onderwijs te geven – zelfs al is het voor henzelf levensbedreigend.

De avond na ons bezoek aan de school, aten we zoals elke avond weer allemaal samen en kropen we vroeg ons bed in. De ochtend erop stond namelijk het vertrek naar Baguio gepland...

MANILA, 15 MAART 2019. Opnieuw begon de dag met een lezing, ditmaal van de organisatie CHD (Council for Health and Development). Deze organisatie houdt zich bezig met de gezondheidszorg in de Filipijnen, voornamelijk in de country sides. In vergelijking met onze gezondheidszorg hier in België, is de gezondheidszorg in de Filipijnen pure horror.

Daarbovenop riskeren ook de dokters die gezondheidszorg verlenen in deze afgelegen dorpjes, vermoord te worden door militairen. Ze worden namelijk verdacht van het steunen van rebellen, aangezien ze zagezegd 'de overheid in vraag stellen' door deze mensen een degelijke gezondheidszorg aan te bieden.

In de namiddag bezochten we het openbaar ziekenhuis van Manila. Hier heb ik nog steeds geen woorden voor. De dingen die we hier zagen, waren een pure verschrikking. Moeders met pasgeboren kinderen die per drie of vier een bed deelden, steriele gangen en ruimtes die allesbehalve steriel betreden werden, premature baby's die per twee of per drie in één couveuse lagen... Nog steeds krijg ik rillingen en een krop in m'n keel als ik eraan terugdenk. Wat een schokkend bezoek, wat een schokkende dag.

Figuur 3: Bezoek aan een ziekenhuis in Manilla.

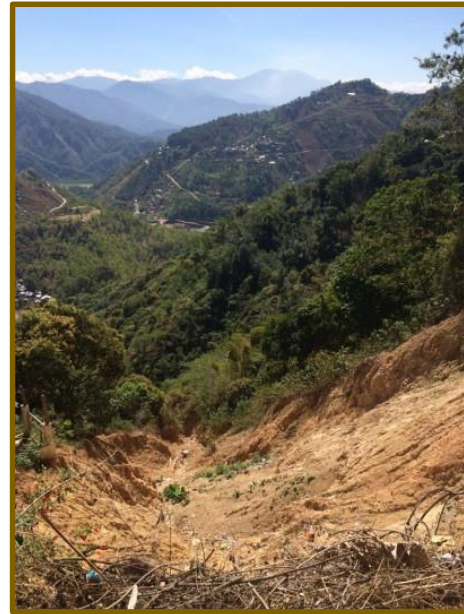
“Veel meer deden we niet meer, die avond. Iedereen was verbazingwekkend stil door deze allereerste cultuurshock die we in het ziekenhuis hadden ervaren.”

BAGUIO, 16 – 24 MAART 2019 De 16de vertrokken we naar Baguio. Ik was alvast enorm opgelucht dat we uit de drukte van Manila konden verdwijnen, ook mijn longen snakten naar zuivere lucht. Toen we 's avonds aankwamen op onze verblijfplaats in Baguio, het Koinonia Retreat Center, voelde ik me enorm opgelucht. Het was middenin een bos gesitueerd en de lucht voelde fris en koel aan. Al gauw werd het daar dan te koud door de hogere luchtvochtigheid... Zijn we eigenlijk ooit écht tevreden?

De 17de en de 18de kregen we voornamelijk lezingen en ook meer informatie over CDPC. Gedurende onze eerste dagen in Baguio

maakten we namelijk kennis met Charm en Blessy van CDPC, die ons voor de rest van de trip zouden vergezellen.

Maandag, de 18de, begonnen we onze dag dus – weer eens – met een lezing, opnieuw binnen. Ik voelde me de avond ervoor niet al te best en had het gevoel dat ik ziek ging worden – dit gebeurde dan ook de dag erop, waardoor ik de presentaties op maandag niet mee kon volgen. Ik bracht zo goed als de hele dag ziek door in bed, ook 's avonds wanneer de rest van de groep naar de night market vertrok. Gelukkig had Donna niet erg veel zin om mee te gaan en bleef zij bij mij om me die namiddag en avond gezelschap te houden.

Figuur 4: Een grondverschuiving ("landslide") als gevolg van mijnbouw in de buurt.

Dinsdag was iedereen erg nieuwsgierig, want waarover we tot dan toe nog maar enkel verhalen gehoord hadden, gingen we nu voor het eerst in het echt zien. We reden naar het dorpje Ucab, waar we meer informatie kregen over *large scale mining* en de desastreuze gevolgen

Figuur 5: Een onstabiele ondergrond, nog een gevolg van de grootschalige mijnbouw in de regio.

op de dorpjes, de bevolking, de fauna en de flora. Zo zagen we verschillende *landslides* en mochten we een kijkje nemen in de huizen van de mensen die rondom deze sites wonen. Wat we zagen, was angstaanjagend. Deze mensen willen kost wat kost blijven wonen waar ze wonen, ook al zien ze hun huis dag per dag meer verzakken. De verzakkingen, barsten in de muren, de grond die openscheurt, al deze dingen zijn gevolgen van de mijnbouw door grote, hebberige multinationals. Het was om ziek van te worden...

Ook zagen we daar een handvol mensen aan small scale mining doen: mijnbouw op 'kleine schaal', waarbij ze ontgonnen grond op kostbare componenten doorzoeken. Dit gebeurt deels mechanisch, maar grotendeels door mankracht, aangezien het een heel precies werkje is en het minste kostbaar deeltje voor hen van onschatbare waarde is. In de namiddag gingen we naar de markt in

Baguio city om inkopen te doen voor het avondeten waarvan we die avond allemaal in alle rust genoten.

Woensdag stond een bezoek aan CYC gepland, het centrum voor jongeren uit de Cordillera. Hier kregen we informatie over de situatie van de jongeren in de stad, meer bepaald over de jongeren die zich willen inzetten voor een betere toekomst voor de rest van de jongeren. Ook deze wereldverbeteraars worden aanzien als rebellen door de overheid, dus ook zij riskeren celstraf en worden meermaals met de dood bedreigd.

Figuur 6: "Small scale mining..."

"Ook deze wereldverbeteraars worden aanzien als rebellen... en riskeren een celstraf..."

Na de zware uitleg, kregen we een workshop 'traditionele muziek'. Ze leerden ons de traditionele instrumenten te bespelen zoals de *gangsa* en de *tongatong*. De *gangsa* is een soort 'gong' die bespeeld wordt door

Figuur 7: Music therapy Cordillera style

er met een stok op te slaan en de *tongatong* zijn slaginstrumenten die gemaakt zijn uit bamboe. Het was erg leuk om meer te leren over het cultureel erfgoed van deze jonge activisten en hun traditionele muziekinstrumenten te leren bespelen.

Die avond organiseerde we een barbecue, waarbij nog twee andere studenten verpleegkunde aanwezig waren. Ook zij verbleven in de Filipijnen, aangezien ze stage deden in een ziekenhuis in Baguio.

Donderdag bezochten we de Saint Louis University, een privéschool. Ook hier kregen we nogmaals tal van presentaties en informatie over de school zelf en de gezondheidszorg in de Filipijnen. Deze school was echt m'n ding niet en ik voelde me enorm ongemakkelijk bij het hele 'prestige' gebeuren en het pronken van de directrice, aangezien die dingen in mijn ogen op dat moment heel schril in contrast stonden met het verschrikkelijke horrorverhaal dat men daar 'de *health care situation*' noemt.

"ik voelde me enorm ongemakkelijk bij het hele 'prestige' gebeuren, aangezien die dingen in mijn ogen op dat moment in schril contrast stonden met het horrorverhaal dat men daar 'de health care situation' noemt..."

Na de school bezochten we ook het ziekenhuis waar de twee stagiaires die de avond ervoor met ons aten, stage liepen. Ook hier was het zeker niet wat het moest zijn, maar door renovatiewerken konden we ons geen duidelijk beeld scheppen over het ziekenhuis en de waarde van de gezondheidszorg daar. Door de werken konden we namelijk veel afdelingen niet betreden en konden we de vergelijking niet echt maken met het ziekenhuis dat we voordien bezochten in Manila.

Die avond gingen we naar Tam-Awan Village, een toeristische trekpleister waar kunst en artistiek vakmanschap van de inheemse bevolking op een speelse en aantrekkelijke manier tentoongesteld waren. Het was als het ware een soort 'dorpje' dat bestond uit allerlei kunstwerken en gebouwde hutjes, elk met een eigen betekenis en achtergrond. Hierna aten we allemaal samen iets in een restaurantje in de buurt, waarna enkelen onder ons nog naar een karaokebar trokken en we de Filipino's onder tafel zongen en dansten. Die avond heb ik me voor het eerst echt oprecht geamuseerd in de groep, wat me erg deugd deed, aangezien ik me ervoor steeds voelde alsof ik geen deel was van de groep en er 'niet bij hoorde' of zo.

Figuur 8: Tam-Awan Village.

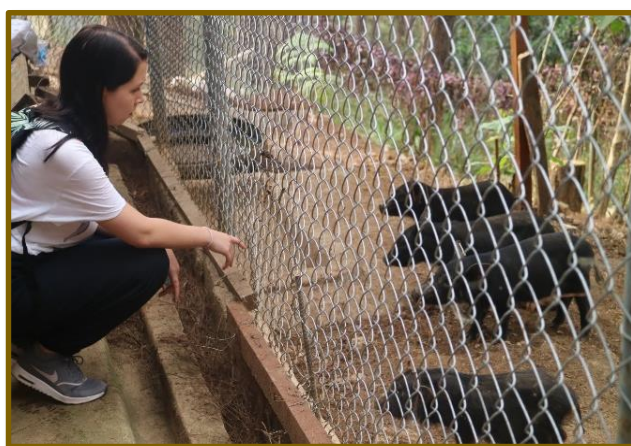
De volgende dag, 22 maart, bezochten we Benguet State University. Door deze universiteit was ik zo goed als meteen verkocht. We kregen informatie over de verschillende richtingen en hun curriculum in een waanzinnig grote vergaderzaal – met elk onze eigen micro! – en een heerlijke lunch.

Figuur 9: Met de andere Agro- en Bio studenten voor Benguet State University

Na de lunch splitste de groep op, en gingen we met de rest van agro-bio de faculteit diergeneeskunde bezoeken. Ik was enorm onder de indruk van de grootte van de campus! We kregen een kleine dierenartsenpraktijk te zien, waar studenten stage konden doen en zelf ook werkten. Daarna bezochten we de schapen-, geiten- en varkensstallen. De omstandigheden waarin deze dieren zich bevonden, deden mijn hart in tweeën breken. Na deze bezoeken had ik het enorm moeilijk en vond ik m'n plaats ook heel moeilijk terug in de groep, aangezien ik het gevoel had dat deze beelden enkel mij zo erg raakten.

Hierna gingen we allemaal samen naar de biofarm, waar ze genetisch onderzoek voerden naar het inheems varkensras. Ook hier keerde m'n maag zich om – meerdere varkens lagen hier duidelijk op sterven, maar niemand leek zich daar iets van aan te trekken.

Figuur 10: Schrijnende situaties waar je als student in de afstudeerrichting dierezorg niet vrolijk van wordt...

Ik was enorm teleurgesteld, want ik keek enorm uit naar deze biofarm. Ik had er echt veel van verwacht, maar dit niet. Zo brak m'n hart nogmaals, voor de duizendste keer die dag.

Na de biofarm bezochten we een

koffieplantage, waar we heel kort wat uitleg kregen over hoe de bonen verwerkt en gedroogd worden. Als afsluiter stond de *strawberry farm* op het programma, waar we in groep een mandje aardbeien plukten

om 's avonds allemaal samen op te eten. Ik was enorm onder de indruk van de weidsheid van de velden: sla, kerstomaten, zonnebloemen, kool, aardbeien, courgettes,... Het leek wel alsof ze daar alle groenten teelden die je je maar kan inbeelden! Die avond sloten we het gezellig onder ons allen af met heerlijke wraps.

Figuur 11: De aardbeien- en groentenboerderij van BSU.

Zaterdag stond de strawberry parade op het programma en hiervoor moesten we al vroeg uit de veren en werden we flink op de proef gesteld door de welbepaalde 'Philippino time' – de parade begon zo maar eventjes twee uur later dan voorzien.

Onze hongerige magen werden gestild door een ontbijt van hotcakes van bij Jollibee, waarna er een 'cultural exchange program' plaatsvond in de buurt van de universiteit. Dit was een soort wedstrijd waarbij verschillende studenten de verschillende provincies vertegenwoordigden. Dit deden ze aan de hand van traditionele dans en traditionele muziek – en als afsluiter mochten we allemaal genieten van de traditionele keuken! Dit was echt één van mijn favoriete activiteiten tot dan toe.

Daarna bezochten we de Chinese Bell Church, een Chinese boeddhistische tempel, waarna we verwend werden met een namiddag van heerlijke rust.

VAN BAGUIO NAAR LAMAG, 24 TOT 27 MAART 2019. De 24ste namen we vroeg in de ochtend de bus vanuit Baguio naar Lamag, waar we tegen de namiddag aankwamen. De organisatie was op dat moment nog bezig met een meeting over de financiën van het voorbije jaar, dus ons geduld en ons nieuwsgierigheid werden allebei zeer goed op de proef gesteld! Eens deze meeting voorbij was, was het tijd om te eten, waarna werden we verdeeld onder de gastgezinnen. Tine en ik verbleven samen in een gastgezin bij onze gastvrouw, Gemma. De avond viel snel en na het verbazingwekkend vlot opstellen van ons muggennet, vielen ook Tine en ik snel in slaap.

Figuur 12: Op stap met de lokale dierenarts.... en zelf een handje mogen helpen.

De volgende ochtend liepen we mee met de lokale dierenarts, hij had 'dierwetenschappen' gestudeerd aan de BSU en was daar afgestudeerd. Na wat kennis over geneesmiddelen uitgewisseld te hebben, gingen we op pad naar een varkensstal in de buurt, waar we een onverdoofde castratie van een beer (mannelijk varken) zouden meemaken.

Dit proces was één en al gruwel en ook al was het extreem moeilijk om te aanschouwen, het was echt mega snel voorbij. Hierna volgde nog wat castraties van biggetjes en wat vaccinaties bij groter vee, zoals runderen. Na de lunch diende ik m'n allereerste injectie toe in een ziek rund en ik was apetrots op mezelf.

Die avond aten we apart per gastgezin en kropen we voldaan onder de wol.

De 26ste bezochten we de *barangay hall*, aangezien de honden die dag gevaccineerd moesten worden. Achteraf bleek dat de meeste eigenaars voordien al langsgekomen waren met hun honden, dus bleef er voor ons niet veel werk meer over: we vaccineerden elk één hond. De rest van de voormiddag bleven we nog wat rondhangen in de *barangay hall*, waarna we samen lunchten en terug naar het dorpje trokken om de *solidarity night* voor te bereiden: onze laatste avond in onze allereerste community. We maakten een gigantisch feestmaal klaar voor het hele dorp, waarna de avond afgesloten werd met muziek en dans.

"Solidarity night: onze laatste avond in onze allereerste community met een gigantisch feestmaal..."

Woensdagochtend was het alweer tijd om te vertrekken. Het was een zwaar afscheid, deze mensen hadden zich op zo'n korte tijd een weg gebaad naar m'n hart. En daar zou ik ze voor altijd koesteren. We vertrokken naar Tabuk, waar we één nacht in een hotel zouden overnachten om daarna de volgende ochtend door te reizen naar de volgende community: Liglig in Tanglag.

LAMAG NAAR TABUK 27 MAART 2019. Het was een extreem lange en vermoeiende rit naar Tabuk, maar eens we in het hotel aankwamen, waren we allemaal euforisch: er was een zwembad in het hotel! Al gauw vergaten we al onze zorgen en sprongen we, zo vuil als iets, allemaal in het heerlijk warme zwembad. Die avond aten we allemaal gezellig samen in het hotel en sliepen we in heerlijk zachte hotelbedden.

TABUK NAAR TANGLAG 28 MAART 2019 TOT 1 APRIL 2019. De ochtend erop reisden we verder naar Tanglag. We lunchten in een verlaten restaurantje aan de rand van de weg, waarna we begonnen aan de afdaling door het tropisch woud. Deze tweede community was namelijk enkel bereikbaar via een twee uur lange trektocht door tropisch woud.

“De tweede community was enkel bereikbaar via een twee uur durende trektocht doorheen tropisch woud...”

We kwamen aan bij zonsondergang en het dorpje zag er heel erg eng en primitief uit. Ik was helemaal uit m'n lood geslagen door de trektocht, die mentaal heel erg zwaar voor me was door m'n diepte- en hoogtevrees... Met een bang hartje ging ik slapen, samen met Kitty en Kelly, waarmee ik samen in een gastgezin geplaatst was.

Figuur 13: Tanglag.

De eerste ochtend in Tanglag voelde ik me stukken beter: de zon scheen, ik hoorde de vogels, de hanen, de kippen en het rumoerig ontwaken van de dorpelingen. Ik voelde me fris, nieuwsgierig en vol goeie moed. Deze eerste dag was het voornamelijk rustdag, waarbij we

het dorpje wat ontdekten en wat meer bijleerden over de gewoontes van onze gastgezinnen.

“... de zon scheen, ik hoorde de vogels, de hanen, de kippen en het rumoerig ontwaken van de dorpelingen...”

In de namiddag ontmoetten we de health workers, waaraan we vragen konden stellen. Het gesprek ging voornamelijk over gezondheidszorg, het klimaat en de klimaateffecten op het dorpje en de hiermee gecorreleerde voedsel(on)zekerheid. Vol nieuwe informatie keerden Kelly, Kitty en ik terug naar Ita, onze gastvrouw. We aten gezellig samen en kropen vroeg in bed.

Op zaterdagochtend vervoegden we de vrouwen die op de velden werken. Dit was opnieuw een heuse trektocht door het woud, op een bepaald moment moesten we zelfs de Chico rivier oversteken! Eenmaal toegekomen op de velden, voelde ik me zo vredig. Het was er prachtig, afgelegen,

Figuur 14: Ontmoeting met de vrouwen die op het veld werken....

één en al natuur. We kregen de opdracht om *mung beans* te oogsten: zelfs na enkele uurtjes was dit extreem vermoeiend werk. We moesten alle bruine bonen plukken, waarna we die moesten openen en alle kleine groene boontjes apart moesten leggen. Deze laatste boontjes, waren namelijk de échte mung beans. Het spreekt dus voor zich dat deze vrouwen dagenlang op deze velden moeten zwoegen voor enkele kommetjes van deze bonen... Die avond genoot ik des te meer van het eten dat we er voorgeschoteld kregen.

“dat deze vrouwen dagenlang zwoegen op de velden voor enkele kommetjes van deze bonen... die avond genoot ik des te meer van het eten dat we voorgeschoteld kregen...”

De 31ste was het meteen de laatste dag in Tanglag, en m'n hart deed zo'n pijn. Ik wou helemaal niet weg. Tot op vandaag, wil ik nog steeds teruggaan. Het was zondag en op zondag gaan de bewoners van het dorpje altijd naar de kerk, dus ook wij waren uitgenodigd. Ik stond versteld van hoe kleurrijk en vreugdevol hun misvieringen zijn, in vergelijking met die bij ons in België. De rest van de dag was een rustdag, waarop we de solidarity night voorbereidden. Al gauw was het

tijd om aan het feestje te beginnen – en dat deden we. Het was een avond om nooit meer te vergeten.

De volgende ochtend was het afscheid hartverscheurend, het voelde alsof m'n tranen nooit op zouden geraken. Maar dat deden ze uiteindelijk wel, het onvermijdelijke afscheid stond voor de deur en dus ook de lange trektocht wachtte ons op. Zo vertrokken we met zware rugzakken en nog zwaardere hartjes terug naar de stad, waar we onze rondreis hervatten: naar Sagada, deze keer.

Figuur 15: Afscheid in Tanglag

UITRUSTEN IN SAGADA, 1 TOT 4 APRIL 2019. Op 1 april kwamen we toe in Sagada, een klein, toeristisch dorpje. Wat miste ik Tanglag... Sagada was echt niets voor mij. De periode die we hier doorbrachten, was voornamelijk een soort ‘vakantie’: zo bezocht een deel van de groep de watervallen, gingen ze caven en nog enkele andere toeristische hotspots bezoeken. Ik spendeerde deze dagen voornamelijk op m'n eentje, aangezien ik het heel erg moeilijk vond om me weer aan te passen aan de drukte van een toeristisch stadje. Op vier april namen we de bus terug naar Baguio.

TERUG NAAR BAGUIO: 4 APRIL 2019 De wekker ging om 4 uur 's nachts, aangezien de bus naar Baguio ons zou komen oppikken rond 6u 's morgens. Na enkele uren te wachten en geen bus gezien te hebben, kregen we te horen dat de bus van 5u30 defect was en we zouden moeten wachten tot 7u30. Uiteindelijk zaten we, allemaal zwaar gefrustreerd en doodmoe, op de bus naar Baguio om 9 uur en kwamen we toe in het Koinonia Retreat Center rond de namiddag. Sommigen onder ons wouden een traditionele tattoo laten zetten door de leerling

Figuur 16: Church of Saint Mary the Virgin, Sagada

van Whang-Od, de oudste traditionele tattoo artieste uit de Filipijnen. Enkele anderen, waaronder ik, hadden geen interesse in een tattoo en trokken naar de stad voor avondeten. Daarna kuierden we wat rond op de night market, waarna we de avond gezellig afsloten met een verjaardagsfeestje voor Tine.

EVEN DE TOERIST: GREY SANDS BEACH RESORT 5 TOT 7 APRIL 2019. De volgende ochtend was het tijd om voorgoed afscheid te nemen van Baguio, want het Grey Sands Beach Resort lag ons op te wachten! We vertrokken in een minibusje en werden rondgereden door een chauffeur met een intense voorliefde voor – heel luide – country muziek. Die avond kwamen we aan op het strand, letterlijk dan: we reden effectief een heel stuk gewoonweg over het strand. We waren nog net op tijd om te gaan zwemmen bij zonsondergang, m'n hart gloeit nog steeds als ik aan die avond terugdenk. Na het avondmaal kroop ik in bed, terwijl de rest genoot van één van de laatste avonden karaoke in de Filipijnen.

De eerste dag op het strand, op 6 april, spendeerde ik in de zon en op bootjes. We deden aan island-hopping, deden langzame wandelingen op het strand en waagden ons in een bananenboot, waarna bleek dat de motor van de speed boot kapot was. Hoe dan ook: het was waanzinnig en we amuseerden ons te pletter. Ook die avond aten we gezellig samen en zo zat ons avontuur in de Filipijnen erop...

“we deden aan island hopping, deden langzame wandelingen op het strand en waagden ons op een bananenboot...”

Figuur 17: Grey Sands Beach Resort

TERUG NAAR HUIS: 7 – 8 APRIL 2019. De 7de vertrokken we – opnieuw met de country liefhebbende chauffeur – naar Manila. Die avond zouden we opstijgen naar België.

M'n hart woog loodzwaar, ik keek er zo enorm tegen op om weg te gaan uit dit prachtige land, waarvan ik naar mijn gevoel bijlange nog niet genoeg gezien had! Ik was helemaal niet klaar om terug naar huis te gaan, en toch voelde ik me ook een klein beetje blij dat ik terug naar huis kon gaan. Het zwaarste was niet de hygiëne, of de cultuurshocks, of de setting... Voor mij was de grootste uitdaging – en tevens de grootste leerschool – het leven in groep. Het samenleven in een groep van 14 personen in een onbekend land, op veel te krappe ruimtes, in een enorm confronterende context.

“... de grootste leerschool: het leven in groep... 14 personen in een onbekend land, op veel te krappe ruimtes, in een confronterende context...”

Op 8 april 2019 kwamen we aan op de plek waar het avontuur vier weken eerder begon. De rugzak nog steeds even zwaar, ook al zit vooral m'n hart nu nog zo veel voller dan toen. Verdriet? Nee, verdriet heb ik niet.

Deze ervaringsstage was het beste wat mij als persoon ooit is overkomen. Nog nooit heeft een ervaring me zo gevormd als deze gedaan heeft.

En daarvoor ben ik de Filipijnen voor eeuwig dankbaar.

Ook wil ik de opleiding Agro- en Biotechnologie van de Odisee hogeschool bedanken. Zij zorgden ervoor, samen met de ngo Solidagro, dat ik dit waanzinnige avontuur kon meemaken. Tot op de dag van vandaag word ik vol ongeloof aangekeken als ik vertel dat onze opleiding haar studenten zo'n geweldige kans aanbiedt. Ik ben hen dankbaar met heel mijn hart.